

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) kivonata

XII. CÍM A SZÜLŐI FELÜGYELET

XVI. Fejezet A szülői felügyelet általános szabályai

4:146. § *[A kiskorú jogállása; a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek]*

(1) A kiskorú gyermek szülői felügyelet vagy gyámság alatt áll.

(2) A szülői felügyelet a kiskorú gyermek neve meghatározásának, gondozásának, nevelésének, tartózkodási helye meghatározásának, vagyona kezelésének, törvényes képviselőtének jogát és köteletségét, a gyámnevezésnek és a gyámságból való kizárásnak a jogát foglalja magában.

4:147. § *[A szülői felügyelet gyakorlásának elvei]*

(1) A szülői felügyeletet a szülők a gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének érdekében, egymással együttműködve kötelesek gyakorolni.

(2) A szülői felügyelet közös gyakorlása során a szülők jogai és kötelezettségei egyenlők.

4:148. § *[A gyermek bevonása a döntésekbe]*

A szülőknek tájékoztatniuk kell gyermeküket az őt érintő döntésekről, biztosítaniuk kell, hogy az ítélőképessége birtokában lévő gyermekük a döntések előkészítése során véleményt nyilváníthasson, törvényben meghatározott esetben szüleivel közösen dönthessen. A szülőknek a gyermek véleményét – korára, érettségére tekintettel – megfelelő súllyal figyelembe kell venniük.

4:149. § *[A szülői felügyelet korlátozásának kivételessége]*

A szülő felügyeleti jogának gyakorlását a bíróság vagy más hatóság törvényben meghatározott, kivételesen indokolt esetben, olyan mértékben korlátozhatja vagy vonhatja el, amely a gyermek érdekének biztosításához szükséges.

XVII. Fejezet A szülői felügyelet tartalma

1. A gyermek nevének meghatározása

[...]

2. A gyermek gondozása és nevelése

4:152. § *[A gyermek gondozása, lakóhelyének és tartózkodási helyének meghatározása]*

(1) A szülők joga és kötelezettsége, hogy a gyermeket gondozzák, a gyermek megélhetéséhez és felnevelkedéséhez szükséges feltételeket biztosítsák.

(2) A szülők a saját háztartásukban kötelesek a gyermekük lakhatását biztosítani. A gyermek lakóhelye – ha a bíróság vagy a gyámhatóság eltérően nem rendelkezik – a szülei lakása akkor is, ha a gyermek átmenetileg máshol tartózkodik.

[...]

4:161. § *[A gyermek törvényes képviselője]*

(1) A szülői felügyeletet gyakorló szülők joga és kötelezettsége, hogy gyermeküket személyi és vagyoni ügyeiben képviseljék.

XVIII. Fejezet A szülői felügyelet gyakorlása

1. A szülők megállapodása a szülői felügyelet gyakorlásáról

4:164. § *[A szülői felügyelet közös gyakorlása]*

(1) A szülői felügyeletet a szülők – megállapodásuk vagy a gyámhatóság vagy a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – közösen gyakorolják akkor is, ha már nem élnek együtt. A közös

szülői felügyelet úgy is gyakorolható, hogy a szülők felváltva, azonos időtartamban jogosultak és kötelesek a gyermek nevelésére és gondozására.

(2) A különélő szülőknek a közös szülői felügyelet gyakorlása során biztosítaniuk kell gyermekük kiegyensúlyozott életvitelét.

(3) Azonnali intézkedést igénylő esetben a szülő a gyermek érdekében – a másik szülő késedelem nélkül történő értesítése mellett – közös szülői felügyelet esetén is önállóan dönthet.
4:165. § *[A különélő szülők megállapodása a felügyeleti jogok megosztásáról és a közös szülői felügyeletről]*

(1) A különélő szülők a szülői felügyelettel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket egymás között megoszthatják, és megállapodhatnak abban is, hogy a szülői felügyeletet az egyikük gyakorolja. A szülők erre irányuló megállapodására utal, ha a gyermek hosszabb ideje háborítatlanul egyikük háztartásában nevelkedik.

(2) A házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti perben a szülők közös kérelmére a bíróság – a gyermek érdekét mérlegelve – a szülők közös szülői felügyeletre és ezzel összefüggésben a gyermek lakóhelyére vagy a szülői felügyelet (1) bekezdés szerinti rendezésére vonatkozó egyezségét jóváhagyja, vagy arról ítélettel határoz.

4:166. § *[Döntés a közös szülői felügyelet gyakorlásával összefüggő vitában]*

Ha a közös szülői felügyelet gyakorlása során a szülők valamely kérdésben nem tudnak megállapodni – a lelkiismereti és vallásszabadság körébe tartozó kérdés kivételével – a gyámhatóság dönt.

2. A szülői felügyelet gyakorlásának bírósági rendezése

4:167. § *[A szülői felügyelet gyakorlásának bírósági rendezése]*

(1) A különélő szülők megállapodásának hiányában – kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból – a bíróság dönt arról, hogy a szülői felügyeletet melyik szülő gyakorolja. A bíróság az egyik szülő kérelmére is dönthet a szülői felügyelet közös gyakorlásáról, ha az a kiskorú gyermek érdekében áll.

(2) A bíróság a döntés során azt mérlegeli, hogy a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődése miként biztosítható a legkedvezőbbben.

4:167/A. § *[A közös szülői felügyelet gyakorlásának bírósági rendezése]*

(1) A közös szülői felügyeletről való döntés esetén a bíróság a kiskorú gyermek érdekére figyelemmel elrendelheti, hogy a szülők a gyermekekről felváltva, azonos időtartamban gondoskodjanak, vagy ennek hiányában szabályozza a gyermekkel való kapcsolattartást és dönt a gyermek tartásáról. A közös szülői felügyelet elrendelése esetén a bíróság kijelöli a gyermek lakóhelyét.

(2) Ha a bíróság a szülőket felváltva, azonos időtartamban jogosítja fel a gyermek gondozására, dönt a szülő által önállóan gyakorolt gondoskodás időtartamának mértékéről – a szünetek és az ünnepek időszakára is kiterjedően –, a gyermek átadása, átvétele módjáról, továbbá szükség esetén a gyermek tartásáról is.

(3) Ha a bíróság a szülőket felváltva, azonos időtartamban jogosítja fel a gyermek gondozására, akkor a (2) bekezdés szerinti döntések megváltoztatását is a bíróságtól lehet kérni.

4:168. § *[A különélő szülő feljogosítása egyes szülői felügyeleti jogok gyakorlására]*

(1) Ha a bíróság a szülői felügyelet gyakorlására az egyik szülőt jogosítja fel, a gyermekétől különélő szülő a szülői felügyeleti jogokat a gyermek sorsát érintő lényeges kérdések kivételével nem gyakorolhatja.

(2) A bíróság a gyermekétől különélő szülőt feljogosíthatja a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő egyes feladatok ellátására, és kivételesen a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyeiben a törvényes képviselő teljes körű vagy részleges gyakorlására. Ha a gyermek érdekei megkívánják, a gyermek sorsát érintő valamely lényeges kérdésben való döntés jogát a bíróság korlátozhatja vagy megvonhatja.

[...]

4:170. § *[A szülői felügyelet gyakorlásának és a gyermek elhelyezésének megváltoztatása]*

(1) A szülői felügyelet gyakorlásának és a gyermek harmadik személynél történő elhelyezésének megváltoztatása a bíróságtól akkor kérhető, ha azok a körülmények, amelyeken a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapult, utóbb lényegesen módosultak, és ennek következtében a megváltoztatás a gyermek érdekében áll. Nem hivatkozhat a körülmények megváltozása folytán a gyermek érdekében az a szülő, aki a változást felróható magatartásával maga idézte elő, így különösen, ha a gyermeket jogosulatlanul vette magához vagy tartja magánál.

(2) Ha a közös szülői felügyelet gyakorlása során a szülők már nem tudnak együttműködni, a közös szülői felügyeletet a bíróság bármelyik szülő kérelmére megszüntetheti.

[...]

3. A gyermekétől különélő szülő jogai és kötelezettségei

4:173. § *[A szülők együttműködési kötelezettsége]*

A szülői felügyeletet gyakorló szülőnek és a gyermekétől különélő szülőnek a gyermek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében – egymás családi életét, nyugalmát tiszteletben tartva – együtt kell működniük.

4:174. § *[A gyermekkel együttélő szülő tájékoztatási kötelezettsége]*

A szülői felügyeletet gyakorló szülőnek a gyermek fejlődéséről, egészségi állapotáról, tanulmányairól a különélő szülőt megfelelő időközönként tájékoztatnia kell, és a különélő szülő érdeklődése esetén a gyermekkel kapcsolatos felvilágosítást meg kell adnia.

4:175. § *[Közösen gyakorolt szülői felügyeleti jogok]*

(1) A különélő szülők a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben közösen gyakorolják jogaikat akkor is, ha a szülői felügyeletet a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapján az egyik szülő gyakorolja, kivéve, ha a gyermekétől különélő szülő felügyeleti jogát a bíróság e tekintetben korlátozta vagy megvonta.

(2) A gyermek sorsát érintő lényeges kérdésnek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése, állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása.

(3) Ha a különélő szülők egyes, a (2) bekezdésben meghatározott, közösen gyakorolt felügyeleti jogosítványok tekintetében nem tudnak megegyezni, erről a gyámhatóság dönt.

4:176. § *[A különélő szülő tájékoztatási kötelezettsége]*

Ha a bíróság a gyermekétől különélő szülőt feljogosítja a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő egyes feladatok ellátására, a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyeiben a törvényes képviselőt gyakorlására, a szülői felügyeletet e tekintetben a különélő szülő gyakorolja. A különélő szülő tevékenységéről a szülői felügyeletet egyébként gyakorló szülőt tájékoztatni köteles.

4:177. § *[Közvetítés a gyámhatósági eljárásban]*

A gyámhatóság, kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból, a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása, a különélő szülő jogainak biztosítása – ideértve a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartást – érdekében a szülők számára közvetítői eljárás igénybevételét rendelheti el.

4. A kapcsolattartás

[...]

XIX. Fejezet

A szülői felügyeleti jog szünetelése és megszűnése

1. A szülői felügyeleti jog szünetelése

4:186. § *[A szülői felügyeleti jog szünetelése]*

(1) Szünetel a szülői felügyeleti jog, ha

- a) a szülő cselekvőképtelen;
 - b) a kiskorú szülő korlátozottan cselekvőképes, kivéve a tizenhatodik életévét betöltött kiskorú szülő gondozási, nevelési jogát és kötelezettségét;
 - c) a szülő cselekvőképességében a szülői felügyeleti jogok gyakorlása tekintetében részlegesen korlátozott;
 - d) a szülő ismeretlen helyen távol van, vagy ténylegesen akadályozva van a szülői felügyelet ellátásában;
 - e) a gyámhatóság a gyermek családba fogadásához hozzájárult;
 - f) a szülő hathetes életkoránál fiatalabb gyermeke örökbefogadásához járult hozzá;
 - g) a gyermeket a gyámhatóság nevelésbe vette és a szülő szülői felügyeleti joga nem szűnt meg vagy azt a bíróság nem szüntette meg;
 - h) a bíróság a gyermeket harmadik személynél helyezte el; vagy
 - i) a szülő a gyermek vagy a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója sérelmére elkövetett cselekmény miatt elrendelt távoltartó határozat hatálya alatt áll.
- (2) Az életközösség fennállása alatt szünetel a szülői felügyeleti joga annak a szülőnek, aki együtt él a szülői felügyelettől megfosztott másik szülővel.
- (3) A szülői felügyelet megszüntetése vagy a szülői felügyelet rendezése iránti per jogerős befejezéséig szünetel a szülői felügyeleti joga annak a szülőnek, akinek a gyermekét a gyámhatóság ideiglenes hatállyal a különélő másik szülőnél, más személynél vagy intézményben helyezte el.
- (4) A gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése alatt szünetel
- a) a szülő gondozási, nevelési joga, és
 - b) törvényben meghatározott ügyekben a törvényes képviselő ellátásának joga, ha a gyámhatóság megállapította, hogy a szülőtől az ideiglenes hatályú elhelyezés oka alapján nem várható együttműködés e törvényes képviselői feladatok ellátásában.

2. A családbafogadás

4:187. § *[A családbafogadás]*

- (1) A szülői felügyeletet közösen gyakorló szülők vagy a szülői felügyeletet gyakorló szülő kérelmére – a különélő másik szülő meghallgatásával – a gyámhatóság hozzájárulhat ahhoz, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermeket más, általa megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje, feltéve, hogy a családbafogadás a gyermek érdekében áll.
- (2) A gyámhatóság a családbafogadáshoz akkor járul hozzá, ha a családba fogadó szülő személyisége és körülményei alapján alkalmas a gyermek gondozására, nevelésére, a gyámság ellátására, és e feladatok ellátását maga is vállalja.
- (3) A családba fogadó szülőt vagy szülőket a gyámhatóság gyámul rendeli.

4:188. § *[A szülő jogai és kötelezettségei családbafogadás esetén]*

- (1) A családbafogadás ideje alatt a szülő szülői felügyeleti joga szünetel.
- (2) A szülőt megilleti a kapcsolattartás joga és a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben való együttes döntési jog.
- (3) Különösen indokolt esetben a gyámhatóság a szülőt feljogosíthatja a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyében a törvényes képviselő jogával.
- (4) A családbafogadás a szülő tartási kötelezettségét nem érinti.

4:189. § *[A családbafogadás felülvizsgálata]*

- (1) A családbafogadás feltételeinek fennállását a gyámhatóság évente felülvizsgálja.
- (2) A családbafogadást a gyámhatóság megszünteti, ha azt a szülő vagy a családba fogadó szülő kéri, vagy ha annak fenntartása a gyermek fejlődését veszélyezteti.

3. A szülői felügyeleti jog megszűnése, megszüntetése és visszaállítása

4:190. § *[A szülői felügyeleti jog megszűnése]*

(1) Megszűnik a szülői felügyeleti jog

a) a gyermek nagykorúvá válásával;

b) a gyermek örökbefogadásával, kivéve, ha a gyermeket a szülő házastársa fogadja örökbe;

c) a szülőnek a gyermek örökbefogadásához adott hozzájárulásával, vagy ha a gyermek örökbefogadásához a szülő a gyermek hathetes korát megelőzően járult hozzá, a gyermek hathetes korának elérésekor, kivéve, ha a szülő a hozzájáruló nyilatkozatot visszavonta; vagy

d) ha a szülő a gyermeket

da) annak érdekében, hogy más nevelje fel – személyazonosságának feltárása nélkül – egészségügyi intézmény arra kijelölt helyén hagyja, és a gyermekért hat héten belül nem jelentkezik, vagy

db) közvetlenül a gyermek születését követően az egészségügyi intézményben hagyja, és a gyermekért hat héten belül ő vagy a gyermek más hozzátartozója nem jelentkezik.

(2) Ha a szülői felügyeletet a szülők közösen gyakorolják, az egyik szülő halála esetén a szülői felügyelet a túlélő szülőt illeti meg.

(3) Ha az a szülő hal meg, aki a szülői felügyeletet vagy annak egyes részjogosítványait egyedül gyakorolta, a felügyelet a túlélő szülőt illeti meg, feltéve, hogy nem áll a szülői felügyelet megszüntetését kimondó ítélet hatálya alatt.

(4) Ha a szülői felügyeleti jog a (3) bekezdés alapján a túlélő szülőt illeti meg, a gyámhatóság felhívja őt a szülői felügyeleti jogok gyakorlására. Nem hívható fel a szülői felügyeleti jogok gyakorlására a túlélő szülő, ha szülői felügyeleti joga cselekvőképtelensége, kiskorúság miatti korlátozott cselekvőképessége, cselekvőképességének a szülői felügyeleti jogok gyakorlása tekintetében való részleges korlátozottsága, ismeretlen helyen való tartózkodása vagy a szülői felügyelet ellátásában való tényleges akadályoztatottsága miatt szünetel, vagy ha az a gyermek érdekében nyilvánvalóan ellentétben áll.

4:191. § *[A szülői felügyeleti jog bírósági megszüntetése]*

(1) A bíróság megszünteti a szülői felügyeletet, ha

a) a szülő felróható magatartásával gyermeke javát, különösen testi jólétét, értelmi vagy erkölcsi fejlődését súlyosan sérti vagy veszélyezteti; vagy

b) a gyermeket más személynél helyezték el vagy nevelésbe vették, és az a szülő, akinek szülői felügyeleti joga szünetel, a gyermek elhelyezésére vagy a nevelésbe vételre okot adó magatartásán, életvitelén, körülményein önhibájából nem változtat.

(2) Ha a szülőt a bíróság valamelyik gyermeke személye ellen elkövetett szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélte, a bíróság a szülői felügyeletet a szülő valamennyi gyermeke tekintetében megszüntetheti. A bíróság rendelkezhet úgy, hogy a megszüntető határozat hatálya kihat a később született gyermekekre is.

(3) Aki szülői felügyeletet megszüntető jogerős ítélet hatálya alatt áll, nem fogadhat örökbe, nem viselhet gyámságot, gyermek nála nem helyezhető el és – a bíróság vagy a gyámhatóság eltérő rendelkezésének hiányában – nincs joga arra, hogy gyermekével kapcsolatot tartson.

[...]